

Fylkesmennens fagutvalg for IKT

Fylkesmannen i Vest-Agder

Saksbehandler: Asbjørn Rasch ara@fmva.no
Tlf.: 38 17 66 44

Deres ref. 200701034-/HES
Vår ref.: 2008/4806

Vår dato: 25.09.2008
Arkivkode: 426.2

Fornyings og Administrasjonsdep.
Avdeling for IT-politikk
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

FORNYINGS- OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENTET
- 1 OKT. 2008
ARKIVKODE:
SAKSNR: 200701034 - 142

Felles elektronisk tjenesteyting i offentlig sektor – Høringssvar fra Fylkesmennenes Fagutvalg for IKT

Fylkesmennenes fagutvalg for IKT vil på vegne av fylkesmennene takke for det arbeidet FAD og arbeidsgruppen har levert, det er ett nyttig utgangspunkt for det videre arbeidet med IKT i offentlig sektor.

Fylkesmennenes fagutvalg for IKT er ett utvalg oppnevnt av FAD, utvalget består av medlemmer fra fylkesmannsembetene både fra IKT og Ledelse, utvalget får som funksjon og rådgi FAD i IKT spørsmål som berører fylkesmennene, samt sette fylkesmennenes behov innen IKT på dagsorden. I denne forbindelse svarer dette fagutvalg på vegne av fylkesmennene, men det er likevel mulig at enkelte fylkesmenn har behov for å sende eget høringsvar.

Rapporten inneholder et kapittel om mulige felleskomponenter. Vi savner en omtale av grensesnitt mellom systemene. Grensesnitt er limet i mellom komponentene i arkitekturen. Grensesnitt er det som får Lego klosser til å passe sammen.

Vi savner en veiviser for hvordan bevege seg fra egne interne løsninger til en tjenesteorientert arkitektur, gjerne med eksempel på hvordan dette er gjort i andre land og/eller sektorer.

Det foreslås 8 arkitekturprinsipper:

Kommentarer til arkitekturprinsippene

Rapporten definerer ikke begrepene. Det er ikke lett å vite hva som ligger i begrepene som fellestjeneste, IKT-tjeneste og felleskomponent. Ordet tjeneste blir brukt om ulike ting i rapporten. For å illustrere dette deler vi opp tjeneste begrepet i to:

1. Tjenester som en innbygger har tilgang til gjennom, som Miside, Norge.no, Altinn, og nettbanken.
2. Tjenester som et datasystem tilbyr andre datasystem, maskin-til-maskin kommunikasjon. Miside er og formidler av tjenester som andre etater leverer.

Er tjenesteorientert arkitektur det rette svaret for offentlig sektor? Hvilke utfordringer får en om en går for tjenesteorientert arkitektur? Må en velge en teknologi og hvem står ansvarlig for standarder på meldinger og grensesnitt for samhandling?

1. *Tjenesteorientering* : Tjenesteorientert utvikling skal være grunnprinsipp for all IKT utvikling.

Det innebærer at tjenester, tekniske komponenter og data gjøres gjenbrukbart og deles på tvers av virksomhetene i offentlig sektor. Prinsippet vil innebære at offentlige IT-systemer må utvikles/videreutvikles over tid på en slik måte at data som inngår i IT-løsninger kan gjøres tilgjengelig for andre deler av virksomheten eller andre offentlige virksomheter gjennom spesifiserte grensesnitt.

Kommentar: Fylkemennene støtter dette.

2. *Interoperabilitet*: Interoperabilitet er den evnen IKT-løsninger har til å utveksle og dele data/informasjon. Enhver elektronisk tjeneste som etableres skal designes for interoperabilitet. Interoperabilitet henspeiler på evnen IT-systemene og de enkelte tjenestene i ulike virksomheter har til å samspille og samhandle teknisk, semantisk ("forstå" hverandres data) og organisatorisk (arbeidsprosesser, regelverk m.m. er samordnet/tilpasset).

Svar: Fylkesmennene støtter dette, vi ber dere vurdere bruken av ordet "skal" da det kan bli et svært snevert begrep dersom det skal etterleves i praksis. Vi vil anbefale uttrykk som "skal vurderes" og "bør" siden dette gir rom for fleksibilitet, noe som sannsynligvis vil bli nødvendig i mange prosjekter.

3. *Tilgjengelighet*: Tilgjengelighet betyr at alle tjenester som realiseres ved hjelp av IKT skal kunne brukes av innbygger/næringsliv når behovet er der både med hensyn til tidspunkt, bruksmåte og plassering. Prinsippet innebærer at enhver tjeneste som etableres skal være tilgjengelig for alle som har bruk for den, til den tid de har bruk for den, og på en måte som gjør det mulig for dem å ta tjenesten i bruk.

Svar: Fylkemennene støtter dette.

4. *Sikkerhet*: Informasjon skal beskyttes basert på en vurdering av alle aspekter av sikring og skjerming av informasjon som en gitt informasjonsmengde krever. Prinsippet innebærer at enhver tjeneste som etableres skal defineres til et gitt sikkerhetsnivå basert på en risikoanalyse (klassifisering), og være konstruert på en slik måte at sikkerhetsnivået kan endres.

Svar: Fylkemennene støtter dette.

5. *Åpenhet*: Med åpenhet menes at tjenestene kan tas i bruk uten spesielle krav til teknologi, og at tjenestens innhold og virkemåte er tilgjengelig. Prinsippet innebærer at enhver tjeneste som etableres skal være basert på åpne eller godkjente standarder i offentlig sektor, og løsningene skal være transparente.

Svar: Fylkemennene støtter dette.

6. *Fleksibilitet*: Elektroniske tjenester skal etableres og utvikles på en slik måte at de i

løpet av sin livssyklus skal tåle endringer i bruk, innhold, organisering, eierskap og infrastruktur. Tjenestene skal tåle og tas inn i nye eller endrede arbeidsprosesser. Prinsippet innebærer at enhver løsning som etableres skal være utviklet på en slik måte at gjenbruk i andre sammenhenger og med andre rammevilkår er mulig.

Svar: Fylkemennene støtter dette.

7. *Skalerbarhet*: Tjenestens utvikling og implementering skal ikke være begrenset for tjenestens livssyklus og grad av utnyttelse. Prinsippet innebærer at enhver løsning som etableres skal tåle endret bruksmønster i form av bruksvolum, utnyttelse av løsning, tidsaspekt på bruken og økt/redusert datamengde

Svar: Fylkemennene støtter dette.

8. *Enhetlig brukefront*: En tjeneste skal være forutsigbar og gjenkjennelig i utforming og bruk, og har et sterkt fokus på brukerretting. Prinsippet innebærer at enhver løsning etableres på en slik måte og med en slik utforming at den gir gjenkjenningssnytte for bruker og gjør bruk av nye løsninger enkel.

Svar: Fylkemennene støtter dette.

Det bes om tilbakemeldinger på de foreslåtte arkitekturprinsippene, men høringsinstansene, og særlig de i offentlig sektor, bes spesielt om å ta stilling til følgende:

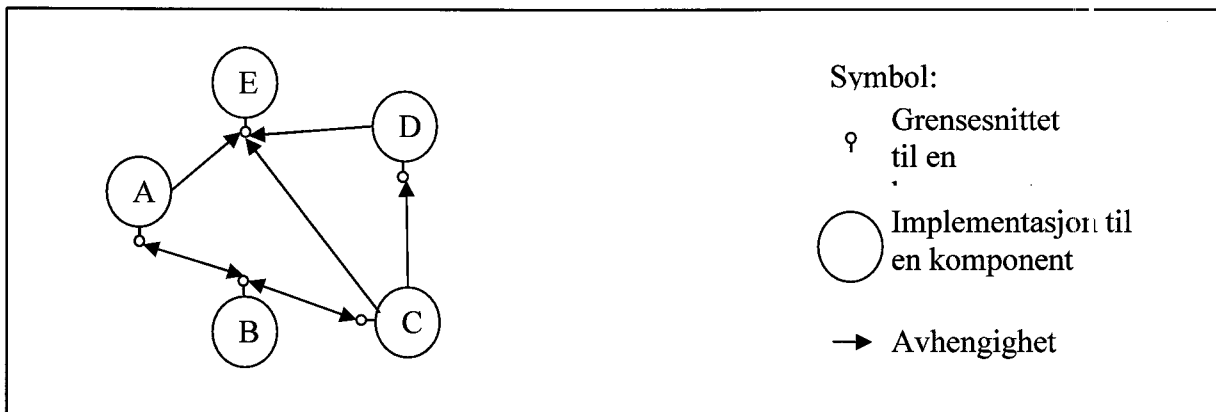
- Finnes det arkitekturprinsipper som kan supplere de foreslåtte, og bør prinsippene presiseres/operasjonaliseres ytterligere?

Svar: Forslag til nye arkitekturprinsipper:

Her er noen definisjoner på begreper som vi baserer våre forslag på :

- **Komponent** – En komponent er en enkel samling med programvare.
- **Grensesnitt** – Når to komponenter samhandler er grensesnittet den delen av en komponent som er synlig for den andre komponenten.
- **Tjeneste** – En tjeneste er grensesnitt som en etat/kommune tilbyr andre etater/kommuner.
- **Implementasjon** – Komponenten sine indre mekanismer som ligger bak grensesnittet tilbyr andre komponenter.
- **Avhengighet** – Du har en avhengighet mellom komponent A og komponent B når funksjonaliteten i komponent B er nødvendig for at komponent A skal fungere.
- **Felleskomponent** – En felleskomponent er programvare som blir brukt av flere etater, som for eksempel samhandlingsnav og skjemasystem.
- **Fellestjeneste** – En fellestjeneste er en tjeneste som er brukt av flere etater/kommuner enn en.

Vi kan illustrere en arkitektur grafisk med et kart som dette.

Om vi studerer implementasjonen til en komponent, vil du se at komponenten er bygd opp av flere mindre komponenter. Komponenten i et publiseringssystem er bygd opp rundt komponentene database, CMS, web-server og et malverk. Slik vil arkitekturen ha flere nivå. På det øverste nivået vil grensesnittet være de tjenestene som en etat tilbyr andre, f.eks. Fylkesmannen.no eller DSS sin leveranse til departementene i Regjeringen.no

Vi har forslag til seks arkitekturprinsipp.

Separerer grensesnitt fra implementasjon.

Dette er det fundamentale prinsippet i utforming av en programvarearkitektur. Et grensesnitt skal ikke være avhengig av de indre mekanismene i komponenten.

Alle grensesnitt bør være utvidbare.

Et grensesnitt bør utformast slik at det er rom for å utvide med t.d. nye datafelt, uten måtte gjøre store endringer i grensesnittet.

Alle grensesnitt bør være bakoverkompatible.

Når et grensesnitt skal videreutvikles bør bakoverkompatibilitet være et av krava til nye versjonen av grensesnittet.

Minimer avhengighet

Dette er en avart av Excel-teamet sitt kjente mantra, "Eliminer avhengigheter". Kompleksiteten i en arkitektur er i stor grad bestemt ut fra hvor mye de enkelte komponentene er avhengig av hverandre. For å holde kompleksiteten nede og gjøre arkitekturen enkel å vedlikeholde, bør en alltid søke å holde antall avhengigheter på et minimum. To komponenter bør ikke samhandle uten at det er en god grunn.

En felleskomponent skal løse et konkret problem.

Potensialet for gjenbruk til en komponent er i hovedsak bestemt ut fra hvilket problem komponenten løser. En 'påloggingskomponent' er god felleskomponent fordi den løser et spesifikk problem som er veldig likt for mange. Om en prøver å lage en felleskomponent der brukerne har sprikende og motstridende krav til løysinga, vil du ikke lykkes særlig godt.

Prinsippet her er motpol mot fleksibilitetsprinsippet i rapporten.

Alle komponentene må fungere og være gjennomtestet.

I et utviklingsprosjekt vil testing ta omtrent halvparten av totale tida. Det er ikke helt sant i praksis verken i forvaltningen eller våre leverandører. Ofte kutter en ned på testing og lar brukerne teste etter at programmet er "ferdig" og i produksjon. Poenget med prinsippet er at det er mye å spare på å legge forholdene til rette for testing. Alle komponenter, spesielt felleskomponenter, bør ha et testmiljø/testmodus. Kravet til kvalitet og dermed testing vokser proporsjonalt med størrelsen og antall brukere av felleskomponenten.

- Bør arkitekturprinsippene være helt eller delvis obligatoriske, eller bare veiledende?

Svar: Vi tror ikke arkitekturprinsippene i rapporten skal benyttes uten videre. En bør ikke følge prinsippet om fleksibilitet og skalerbarhet alene uten å ha en kost / nytte-analyse i tillegg.

Vi mener derfor at arkitektur prinsippene bør være rettleidende i sin nåværende form.

- Hvem bør omfattes av arkitekturprinsippene? Hele eller deler av statlig forvaltning? Statlig forretningsvirksomhet? Kommunal- og fylkeskommunal sektor?

Svar: Vi ønsker at de som har ansvar for store fellesløsninger f.eks. Brønnøysund registerne, Skattedirektoratet, NAV, SSØ, DIFI, DSS og Statens Kartverk, har sterkere krav til å følge prinsippene, enn de som ikke har samme krav til gjenbruk, men det bør være det førende prinsipp at arkitekturprinsippene følges av flest mulig, der det er mulig. De skal uansett vurderes av alle offentlige etater ved nye prosjekt.

- Fra hvilket tidspunkt bør arkitekturprinsippene gjelde fra?

Svar: De bør innføres så snart det er praktisk mulig.

- Gitt en beslutning om å gjøre arkitekturprinsippene obligatoriske, hvilke konsekvenser får dette for etatens system- og tjenesteutvikling, herunder kvalitative, organisatoriske, juridiske, økonomiske eller teknologiske konsekvenser?

Svar: Der prinsippene uansett bør å være obligatoriske, hos de store data forvalterne slik som Skatt, SSØ, Brønnøysund og Statens Kartverk, ser vi det vil kunne gi store forbedringer i forhold til andre offentlige brukere av opplysningene på alle de nevnte områder. For det øvrige offentlige vil man måtte balansere i forhold til kost nytte prinsippene.

Virksomhetsprosesser (jf. kap. 4 i rapporten)

I rapporten beskrives et utvalg virksomhetsprosesser som går på tvers av etater, og til dels forvaltningsnivåer, i offentlig sektor. Disse prosessene kan sies å inngå i, og er en forutsetning for, offentlig elektronisk tjenesteyting og myndighetsutøvelse overfor

innbyggere og næringsliv.

Rapporten søker å beskrive tverrgående virksomhetsprosesser som en prosessmetodikk som viser at elektronisk tjenesteyting og myndighetsutøvelse i mange tilfeller ikke stopper ved den enkelte virksomhet sine organisatoriske grenser, men involverer datainnsamling og prosesser i andre tilliggende virksomheter. De tverrgående virksomhetsprosessene underbygger også behovet for flere felles IKT-løsninger i offentlig sektor. Det kan være med å synliggjøre at den enkelte etat må utvide interessentanalysene som ligger til grunn for utvikling av sine IKT-løsninger, slik at disse inngår i bredere offentlige tjenesteytingsprosesser.

Det bes om tilbakemeldinger på rapportens beskrivelse og analyse av tversgående virksomhetsprosesser, men høringsinstansene bes spesielt om å ta stilling til følgende:

- Med utgangspunkt i måten arbeidsgruppen har beskrevet og analysert tversgående virksomhetsprosesser, bør denne tilnærmingen legges til grunn for interessentanalyser som gjøres ifm. utvikling av IKT-løsninger i offentlig sektor?

Svar: Fylkesmennene mener at dette bør inngå i prosessen.

- Blir behovet for felles IKT-løsninger tilstrekkelig begrunnet gjennom de beskrevne prosesser?

Svar: Ja

- Er det andre tversgående virksomhetsprosesser som også bør beskrives, og som underbygger behovet for felles IKT-løsninger?

Svar: Nei, embetene ser ikke ytterligere behov her pr dags dato.

Felleskomponenter og fellestjenester (jf. kap. 5 i rapporten)

Arbeidsgruppen beskriver hvilke fellesløsninger på IKT-området det er behov for å etablere for å kunne realisere et felles rammeverk for elektronisk tjenesteutvikling i offentlig sektor. Den overordnede hensikten med slike komponenter er å samle tversgående behov på IT-området i noen felles IKT-løsninger som mange offentlige virksomheter benytter i sin tjeneproduksjon og myndighetsutøvelse. Det pekes på at felles løsninger vil kunne gi bedre tjenester ut mot innbyggere og næringsliv ved at disse kan forholde seg til et fåtall løsninger fra offentlig sektor, og ikke til ulike løsninger fra den enkelte virksomhet.

Arbeidsgruppen skiller slike fellesløsninger i to ulike kategorier; komponenter og tjenester. Arbeidsgruppen bygger videre på St.meld. nr. 17 (2006-2007), i tillegg til at det foreslås enkelte nye felles komponenter/tjenester. Arbeidsgruppen foreslår følgende felleskomponenter:

- *Autentisering (eID) autorisering*: Komponenten kommer til anvendelse ved autentisering av bruker (virksomhet og individ) for tilgang til tjenester. Autentiseringen må kobles til en offentlig elektronisk identifikasjon (eID). Basert på bekreftet identitet (autentisering), skal bruker kunne velge rolle og basert på rolle få tildelt autorisasjoner i den gitte rollen. Regjeringen har på dette området besluttet at det skal etableres en felles offentlig infrastruktur for å håndtere

identitetsformidling i offentlig sektor.

Svar: Dette er et område som er overmodent og fylkesmennene vil oppfordre til en snarlig løsning som er enkel sikker og framtidsrettet både på virksomhet og individ nivå. Det offentlige kommer ikke videre før dette er løst. Her er et eksempel på nødvendigheten av vedtatte prinsipper som bør gjelde alle.

- *Formidlingssentral*: En formidlingssentral eller meldingssentral er en løsning for utveksling av data mellom flere parter (B2B).

Svar: Fylkesmennene vil kunne støtte dette dersom det er mulig å finne en løsning samt finansiering som er robust i forhold til budsjettering i det offentlige. Det som er viktig er uansett at det settes noen standarder slik at løsninger kan kommunisere med hverandre, fylkesmennene har gjennom Fylkesmannen i Sogn og Fjordane vært med å se på standarder inne dette området gjennom BEST prosjektet (www.efylke.no).

- *Skjemamotor*: Skjemamotor samler inn informasjon fra alt fra store kompliserte prosesser til små prosesser. Målgruppen er alle offentlige etater som mottar informasjon fra private eller offentlige aktører.

Svar: Fylkesmennene støtter dette.

- *Meldingsboks*: Både Altinn og til del MinSide har løsninger for en meldingsboks relatert til sine respektive funksjonsområder. Arbeidgruppen foreslår en felles løsning for meldingsboks. Alle etater som sender vedtak og andre meldinger til enkeltpersoner, bør kunne sende vedtaket til en meldingsboks. Bredt anvendt, vil en slik tjeneste for første gang åpne for muligheter til å starte dialog elektronisk fra det offentlige med borgeren/virksomheten.

Svar: Her ser fylkesmennene noen utfordringer i forhold til dagens løsninger, Altinn har fungert på en tilfredsstillende måte der det har vært krav til brukeren om å bruke løsningen, men vi ser helt andre utfordringer til slike løsninger når det blir kun et tilbud der det ikke er noe formeldt krav til at brukeren benytter løsningen. Her må enkelhet og brukergrensesnitt være i fokus, igjen er vi avhengig av en god eID. Her ser vi "borgerkortet" som en løsning som vil hjelpe på dette området.

- *Felles metadata*: Et register for definisjoner av begreper, standarder, klassifikasjoner, eiere av løsninger mv. som er tilgjengelig for virksomheter som har behov for å benytte data innsamlet eller etablert av andre. For å sikre rett anvendelse av registre, er det nødvendig å tydeliggjøre hva begrepene betyr, knytning til regelverk, definisjoner, sammenhenger, versjoner, historikk etc.

Svar: Fylkesmennene støtter dette.

- *Tjenestekatalog*: En katalog over tekniske beskrivelser og grensesnittdefinisjoner for elektroniske tjenester. En tjenestekatalog vil være en felles overbygning over alle tjenester og tilgjengelige felleskomponenter. I tillegg til beskrivelser av systemer, komponenter og tjenester så vil en slik felleskatalog også avklare hvem som har

eieransvaret til de forskjellige elementene og hvordan de er tilgjengeliggjort.

Svar: Fylkesmennene støtter dette.

- *eDialog -rammeverk*: eDialog er en løsning for prosessflyt som skal kunne gi borger og næringsliv helhetlig forståelse for- og mulighet til å gjennomføre en strukturert elektronisk arbeidsprosess som involverer tjenester fra ulike offentlige virksomheter. I dette inngår veiledning i hvorfor (regelverk) og hvordan (prosess) sammen med mulighet for faktisk gjennomføring (tjenester). eDialog vil gi en konkretisering av hvordan det offentlige skal samhandle med brukerne i strukturerte elektroniske arbeidsprosesser.

Svar: Fylkesmennene støtter dette.

- *Innkrevning av mindre avgifter og gebyr*: Det finnes i dag en rekke tjenester relaterte til generelle deler av prosesser knyttet til innkreving av mindre avgifter og gebyr, det vil si skatteinnkreving, moms innberetning og innkreving, arbeidsgiveravgift, sykepenger og refusjoner, trygdeytelser og pensjoner. For å løse disse utfordringene utvikles det i parallell en rekke løsninger for å håndtere disse tjenestene gjennom IKT-baserte systemer. Ved å utvikle en felles komponent for dette vil flere kunne gjenbruke samme teknologi for likeartede formål.

Svar: Fylkesmennene støtter dette.

Arbeidsgruppen foreslår følgende fellestjenester:

- *Felles registerdata forvaltning* : Dette er en samling av flere tjenester offentlige virksomheter kan benytte seg av knyttet til utnyttelse av offentlige grunndataregistre. Tjenestene omfatter gjenbruk av registerinformasjon, samspill om kvalitetskontroll i registrene, og metadatabeskrivelser som forklarer registerinnhold med tanke på korrekt gjenbruk.

Svar: Fylkesmennene støtter dette. Det er her viktig at disse registrene blir gjort tilgjengelig for offentlige etater som trenger dataene i sin myndighetsutøvelse. I dag er det stor fusterasjon til dataforvalters kreative evne til å produktifisere disse fellesdataene ved at de blir solgt til brukerne. Dette resulterer i at flere, som absolutt burde brukt disse fellesregisterne i saksbehandlingen .in, velger andre løsninger av budsjettensyn, Det burde nå bli tatt grep der det offentlige ikke selger opplysninger til hverandre. Data som er hentet inn for offentlige midler må være "kostnadsfritt" for de offentlige etater som har tjenestilige behov for opplysningene.

- *Offentlig elektronisk Post. journal*: Alle etater med elektroniske arkiver er gjennom ny offentlighetslov forpliktet til å publisere offentlig journal. For den enkelte virksomhet vil en komponent som tilgjengeliggjør deres offentlige journal bety reduserte system- og driftskostnader. De foreslåtte felleskomponenter og -tjenester adresserer etter arbeidsgruppens oppfatning de utfordringer som offentlig sektor i helhet står overfor på IKT-siden.

Regjeringen vil i løpet av sommeren 2008 ta stilling til omfang av utvikling av en ny Altinn-løsning. Altinn II -løsningen vil kunne utvikle funksjonalitet knyttet til, og/eller inngå som en eller flere av de skisserte komponentene. Regjeringen har i forbindelse med behandlingen av ny Altinn-løsning besluttet at offentlige virksomheter som prinsipp skal benytte den funksjonalitet som blir etablert i Altinn eller begrunne særskilt behov for egne løsninger.

Det bes om tilbakemeldinger på rapportens forslag om felleskomponenter og fellestjenester, men høringsinstansene bes spesielt om å ta stilling til følgende:

- Er de foreslåtte felleskomponenter og -tjenester dekkende for din etat/virksomhet, og dekker de behovene for offentlig sektor samlet sett?

Svar: Fylkesmennene støtter dette, men vi velger å gå vesentlig lenger enn det OEL⁴, så langt vi kan se, går. Vi tror ikke dette er tilstrekkelig for å tilfredsstille kundene våre. Fylkesmennene samarbeider om å tilgjengeliggjøre arkivene og saksbehandlingen for våre brukere, her har vi vært førende på bruk og utvikling av standarder, slik at systemer passer sammen.

- Er det enkelte komponenter/tjenester som er viktigere å prioritere enn andre?

Svar: Her er det viktig at noen går først og trækker opp løypa. Dette er områder det ikke er veldig mye erfaring på hos næringslivet, der vi normalt adopterer løsninger fra. Fylkesmennene og kommunene er her helt i front med dette, sentrale departementer og direktorater kan helt sikkert gjenbruke mye av det arbeidet som er gjort hos oss

- Hvilke krav må stilles til komponentene/tjenestene slik at de tilfredsstiller behovene til din etat/virksomhet?

Svar: Bruk av felles standarder er meget viktig i denne sammenheng.

- Er det spesielle behov/krav som må stilles overfor komponentene/tjenestene for at de skal kunne bli gjort obligatoriske å benytte i hele eller deler av offentlig sektor?

Svar: Mye er gjort, men det ser ut som det mangler en del på grensesnitt mot brukernes systemer, det er nå for en stor del rene tredjeparts oppslagsregister der brukere må benytte faste grensesnitt mot basene. Behovene her vil være direkteoppslag fra egne systemer. For å lykkes her må stk betaling bort.

⁴ Eksempler på nasjonale fellestjenester som benyttes av mange etater er Det sentrale folkeregisteret (DSF), Enhetsregisteret (ER), Oppgaveregisteret (OR) og Grunneiendom, adresse og bygningsregisteret (GAB) — som erstattes av Matrikkelsystemet, Arbeidsgiver/Arbeidstaker-registeret (A/A-registeret) og kartdata.

Utfordringene blir å utvikle det i parallell på en rekke løsninger for å håndtere disse tjenestene gjennom IKT-baserte systemer. Ved å utvikle en felles komponent for dette vil flere kunne gjenbruke samme teknologi for likeartede formål.

Styringsprinsipper (jf. kap. 6 i rapporten)

Arbeidsgruppen beskriver hvordan utviklingen av felles arkitekturprinsipper og realisering av felleskomponenter bør styres, organiseres og finansieres.

Slik FAD forstår rapporten foreslår arbeidsgruppen at det etableres en *tverrdepartemental styringsfunksjon* som skal sikre styring, forvaltning og oppfølging for en felles offentlig IKT-arkitektur. Arbeidsgruppen peker også på at en slik tverrdepartemental styringsfunksjon vil kunne bidra til gjennomslag i budsjettprosessen. Styringsfunksjonen foreslås tillagt et overordnet policy- og strategimessig ansvar på vegne av berørte departementer. Gruppen peker på at det vil være naturlige å legge denne funksjonen til FAD, men foreslår som et alternativ at ansvaret legges til Finansdepartementet (FIN). Et tredje alternativ som foreslås er å splitte ansvaret i to hvor FAD får ansvaret for at arkitekturer og standarder finnes, og at FIN følger opp disse praktiseres i budsjettprosessen.

Under denne styringsgruppen foreslår arbeidsgruppen at det etableres et *styringsråd* bestående av etats- og virksomhetsledere og IKT-direktører. Rådet får ansvar for vurdering og innstillinger av prosjekter til styringsfunksjonen mht. sikkerhet, anvendelse av standarder og felleskomponenter. Rådet vil også ha som oppgave å vurdere i hvilken grad forslaget støtter opp under overordnede mål og strategi. Rådet vil endelig bidra i budsjettarbeid opp mot den tverrdepartementale styringsfunksjonen. For at styringsrådet skal kunne ta reelle beslutninger på sitt nivå, foreslår arbeidsgruppen at rådet har en forvaltning senhet som ivaretar de mer konkrete saksorienterte problemstillinger, og som forbereder og innstiller saker.

Det bes om tilbakemeldinger på rapportens forslag om styringsprinsipper, men høringsinstansene bes spesielt om å ta stilling til følgende:

- Bør det etableres nye styringsmekanismer i gjennomføringen av en felles IKT-arkitektur for offentlig sektor?

Svar: Fylkesmennene mener denne styringen bør ligge i FAD, det må legges til at det er viktig at de øvrige departementer støtter dette fullt ut. FAD må også få det finansielle grunnlaget for å styre dette området, det er ikke mulig kun å bestemme, noen må også betale, dette er nok utgangspunktet for at noen ønsker FINANS som styrende departement siden de har mulighet til å finansiere det de vedtar. Dersom dette ikke blir fulgt opp, synes vi ikke at dette kan gjennomføres slik som forutsatt.

Fylkesmennene er ikke enig i at dette bør styres på noen annen måte enn andre fagområder i forvaltningen, det er viktig at de som styrer har faggrupper som de kan støtte seg til, en slik fagstøtte ser vi for oss at DIFI kan være. Fylkesmennene ønsker ikke dette styrt av de ulike IKT direktørene i de store statlige etatene. De ønsker vi skal være gjennomførerne av de prinsipper som vedtas, og det er da viktig at ikke de samme IKT direktørene sitter på begge sider av bordet.

Vi ønsker stort mangfold, derfor foreslår vi fortsatt utstrakt bruk av faggrupper/arbeidsgrupper fra etatene til utvikling av IKT systemer. Det er her viktig å se mer på utsiden av Oslo også, det er tross alt der de aller fleste både brukere og offentlige etater ligger. Det er ikke til å legge skjul på at kultur og gjennomføringsevner er vesentlig forskjellig mellom Oslo og resten av landet.

Fylkesmennene vil her spesielt vise til de problemer det er med å få til samhandling både mellom departementer og inn mot departementer fra ytre etater.

- Hvilken modell, eventuelt del elementer fra de skisserte modellene, bør velges for å sikre realisering av felles arkitekturprinsipper og felleskomponenter/tjenester i offentlig sektor?

Svar: Ansvar for dette bør ligge til FAD og med etablering av et råd som gir FAD råd der det er behov.

- Hvilke fullmakter (myndighet) og kapasitet må en henholdsvis ha i en *tverrdepartemental styringsfunksjon*, et *styringsråd bestående av etats- og virksomhetsledere og IKT-direktører* og i en mer operativforvaltningsenhet?

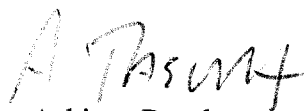
Svar: Fylkesmennene ønsker ikke denne formen for styring og ønsker ikke å skissere tanker omkring dette.

Samfunnsøkonomisk analyse av felles IKT-arkitektur

I den samfunnsøkonomiske analysen av en felles offentlig IKT-arkitektur har gruppen benyttet metodikk for samfunnsøkonomiske analyse og gevinstrealisering av IKTprosjekter.

Analysen har basert seg på å måle virkningen uten tallfesting for å anslå konsekvensen av en gitt virkning. Den leverer vurdering og eksempler på både nyttevirkninger og kostnadsvirkninger. FAD ber om synspunkter fra høringsinstansene på den samfunnsøkonomiske analysen.

Svar: Den fremstår som utfyllende i denne sammenheng uten at det dermed er gitt at resultatene av denne vil stemme med det som blir det faktiske resultatet av en eventuell iverksetting. Vi tar ikke noe mer stilling til dette direkte enn dette, slik det fremstår.

Asbjørn Rasch
seniorrådgiver

Leder av Fylkesmennenes Fagutvalg for IKT

Kopi: Fylkesmennene